

Středoškolský Moot Court

ZADÁNÍ PŘÍPADU

9. ročník

Olomouc • Praha • Brno

**PRÁVNICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

Obsah

BOJ ZA NEUTRALITU JAKO BRANÍ SE O VLASTNÍ ŠTĚSTÍ	4
Příloha č. 1 Právní předpisy	5
Příloha č. 2 Podcast Agnosinky	7
Příloha č. 3 Nález Ústavního soudu I. ÚS 358/2023	8
Příloha č. 4 Občanský průkaz	12
Příloha č. 5 Mapa států	13

BOJ ZA NEUTRALITU JAKO BRANÍ SE O VLASTNÍ ŠTĚSTÍ

Alex byla od malička jiná. Nikdy se necítila být obyčejnou ženou, ale necítila se ani jako muž. Tento pocit ji od útlého věku tížil a připadala si, že nikam nezapadá. S přibývajícím věkem se jí otevíralo více a více možností a sama začala uvažovat nad změnou pohlaví. Vždy ale dospěla ke stejnému závěru, a to že v Agnosii není pro lidi jako ona žádná přijatelná možnost, jak být sama sebou. Přála by si být přesně na pomezí, někde uprostřed. To ale v Agnosii není možné, ačkoliv v liberálně-demokratické zemi jinak respekt k LGBTQ+ komunitě nechybí.

Sama Alex si přála, aby ji všichni přijali tak, jak se cítí. Necítí se být ani ženou ani mužem – cítí se být nebinární. Po mnoha letech plných strachu z nepřijetí svou rodinou a přáteli se odvážila sdělit jim své přání, aby od teď byla oslovoována jako „ono“. Celé její okolí to přijalo a chtěli, aby bylo šťastné – přeci je Alex už dospělá a nebyl důvod přání nerespektovat. Alex však trápí uvedení pohlaví ve všech dokumentech. V údajích o pohlaví by chtělo mít zapsáno nebinární pohlaví.

Nejtíživějším momentem pro Alex bylo zjištění, že žádná možnost, jak tohoto stavu docílit, v Agnosii neexistuje. Jedinou přípustnou možností byla změna na pohlaví opačné, ale to by nevyřešilo jeho problém. Celá situace byla velice psychicky náročná, což se podepisovalo na psychickém zdraví Alex. Všude je doprovázeli úzkosti a stres z toho, že nemůže být tím, kým se cítí být. Stát a jeho orgány trvají na rozlišování pouze dvou pohlaví. Často nastávaly situace, kdy státní instituce nerespektovaly přání Alex o oslovení v neutrálním tvaru s argumentací, že k tomuto problému neexistuje příslušná právní úprava. Po zjištění možných řešení se i tak Alex rozhodlo podat žádost o zápis změny pohlaví, ve které uvedlo, že žádá změnu pohlaví na pohlaví nebinární.

Řízení o žádosti o zápis změny pohlaví ovšem Úřad obvodu Malé Agnosie usnesením č. j. RaZ/2345/JaNkU/CoS-TO/SnEd23 ze dne 5. února 2023 zastavil pro nemožnost zápisu nebinárního pohlaví. Orgány veřejné moci Agnosie totiž vykonávají svou pravomoc jen na základě a v mezích zákona a zákon rozlišuje jen mužské a ženské pohlaví.

Odvolání proti tomuto usnesení zamítl Úřad města Malé Agnosie rozhodnutím č. j. 13/MA/987/2023 ze dne 10. března 2023 a Alex se rozhodlo podat správní žalobu na Krajský soud v Malé Agnosii, ten však správní žalobu ze dne 15. dubna 2023 zamítl. Proto se s pomocí své právní zástupkyně obrátilo na Nejvyšší správní soud Agnosie, kam podalo kasační stížnost a doufalo, že konečně přijde zvrát. Ani ten mu ale nevyhověl a kasační stížnost 25. června 2023 zamítl. Alex se tak obrátilo na Ústavní soud Agnosie, kam podalo ústavní stížnost. Ten se však se všemi zmíněnými rozhodnutími ztotožnil a ústavní stížnost 17. ledna 2024 nálezem zamítl.

Alex už nezbyvá mnoho nadějí a zkouší tak poslední možnost a obrací se na Evropský soud pro lidská práva se stížností proti Agnosii, ve které namítá porušení čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Při řešení případu mějte na paměti tyto skutečnosti:

1. Stížnost Alex je pro účely zadání doručena Evropskému soudu pro lidská práva dne 1. 2. 2024.
2. Po procesní stránce nedošlo v této právní věci k žádnému porušení právních předpisů.
3. Podaná stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva netrpí vadami, pro které by bylo možné stížnost odmítnout.
4. Agnosie je členem Rady Evropy a ratifikovala všechny protokoly k Evropské úmluvě o lidských právech.

Příloha č. 1 Právní předpisy

Zákon č. 523/2005 Sb., občanský zákoník

HLAVA III OSOBY

§ 14 Změna pohlaví

- (1) Pohlaví se rozlišuje na ženské a mužské.
- (2) Změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při přeměně pohlavních orgánů. Dnem změny pohlaví je den uvedený v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb.
- (3) Změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani na jeho osobní a majetkové poměry.

Zákon č. 846/2016 Sb., o rodných číslech

§ 1 Rodná čísla

- (1) Rodné číslo je náhodně generované identifikační číslo, které přísluší každému občanovi Agnosie.
- (2) Změna rodného čísla se provede v případě, kdy totožné rodné číslo bylo přiděleno dvěma nebo více nositelům.

Zákon č. 833/2015 Sb., o občanských průkazech

§ 1

Občanský průkaz je doklad, kterým občan prokazuje na území Agnoské republiky svou totožnost, agnoské státní občanství a jiné právní skutečnosti zapsané v občanském průkazu.

§ 2

Pro výkon státní správy na úseku občanských průkazů využívá ministerstvo údaje v rozsahu

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě jejich změnu, rodné příjmení,
- b) datum narození,
- c) pohlaví a jeho změna,
- d) místo a okres narození, u občana, který se narodil v cizině, místo a stát narození,
- e) rodné číslo a jeho změna,
- f) státní občanství.

§ 3

Platnost občanského průkazu skončí uplynutím 45 dnů ode dne

- a) ohlášení změny místa trvalého pobytu,
- b) nabytí právní moci rozhodnutí o změně jména, popřípadě jmen, nebo příjmení,
- c) nabytí právní moci rozhodnutí o změně rodného čísla, je-li uvedeno v občanském průkazu, nebo
- d) změny pohlaví.

§ 4

Občan, který má občanský průkaz, je povinen:

- a) neustále nosit občanský průkaz u sebe a prokazovat se jím na vyzvání orgánů k tomu zmocněných,
- b) chránit občanský průkaz před odcizením, ztrátou, poškozením nebo zničením,
- c) dbát, aby zápisy v občanském průkazu odpovídaly skutečnosti,
- d) předložit občanský průkaz před uplynutím doby platnosti k prodloužení.

§ 5

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) nesplní povinnost prokázat se občanským průkazem,
- b) odcizí nebo zneužije občanský průkaz,
- c) občanský průkaz zničí nebo poškodí tak, že jej znehodnotí,
- d) nedbá toho, aby zápisy v občanském průkazu odpovídaly skutečnosti.

(2) Za přestupek lze uložit pokutu až 10 000 liber agnoských (300 euro).

Příloha č. 2 Podcast Agnosinky

AGNOSIE
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Alfréda Malého, soudce Mgr. Petra Synovce a soudkyně JUDr. Barbory Fráňové, Ph.D., o ústavní stížnosti Alex Krátké, zastoupené JUDr. Alžbětou Kašparovou, advokátkou AK Vaše strana s.r.o., se sídlem Malá Agnosie, Justiční 259/65, proti rozsudku Nejvyššího správního soudu Agnosie č. j. 3 NSS 2664/23 ze dne 25. 6. 2023 a rozsudku Krajského soudu Malé Agnosie č. j. 23 KSMA 3549/23 ze dne 15. 4. 2023 za účasti **Nejvyššího správního soudu Agnosie a Krajského soudu Malé Agnosie**, jako účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I. Rekapitulace skutkového stavu

1. Stěžovatelka Alex Krátká (dále jen „stěžovatelka“) podala u Úřadu obvodu Malé Agnosie žádost o změnu pohlaví na pohlaví nebinární. Právní řád Agnosie ovšem uznává pouze pohlaví mužské a ženské, a proto Úřad obvodu Malé Agnosie usnesením č. j. RaZ/2345/JaNkU/CoS-TO/SnEd23 ze dne 5. 2. 2023 řízení zastavil. Stěžovatelka nesouhlasila s tímto rozhodnutím a podala odvolání, které bylo Úřadem města Malé Agnosie dne 10. 3. 2023 rozhodnutím č. j. 13/MA/987/2023 zamítnuto. Úřad své rozhodnutí odůvodnil tak, že musí vykonávat svěřené pravomoci na základě a v mezích zákona. Právní řád Agnosie uznává pouze mužské a ženské pohlaví, a není tudíž v pravomoci úřadů rozšiřovat samovolně výčet existujících pohlaví.

2. Stěžovatelka podala proti rozhodnutí Úřadu města Malé Agnosie správní žalobu ke Krajskému soudu Malé Agnosie. Ten se ztotožnil se závěrem Úřadu města Malé Agnosie a správní žalobu dne 15. 4. 2023 rozsudkem č. j. 23 KSMA 3549/23 zamítl.
3. Stěžovatelka podala proti rozsudku Krajského soudu Malé Agnosie kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu Agnosie. Ten se taktéž ztotožnil s dříve rozhodujícími orgány a kasační stížnost dne 25. 6. 2023 usnesením č. j. 3 NSS 2664/23 zamítl. V odůvodnění se odkázal na postup orgánů v souladu se zákony Agnosie s výslovným odkazem na zákon č. 523/2005 Sb., občanský zákoník, konkrétně § 14 a násl. upravující změnu pohlaví.
4. Stěžovatelka proti rozhodnutí podala ústavní stížnost.

II. Argumentace stěžovatele a dalších účastníků řízení

5. Stěžovatelka touto ústavní stížností brojí proti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu Agnosie a Krajského soudu Malé Agnosie. Je přesvědčena, že neumožnění změny pohlaví na nebinární formu je v rozporu s právem na respektování soukromého a rodinného života, obsaženého v článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „Úmluva“), jehož prosazování mají chránit také národní soudy států, které ratifikovaly Úmluvu.
6. Agnoská právní úprava rozlišuje pouze pohlaví mužské a ženské a žádná jiná varianta není možná. Zákonná úprava nebere v úvahu vnitřní pocity nebinárních osob, což způsobuje u těchto osob psychické problémy, které jsou zapříčiněny nemožností identifikace podle vlastní volby. Stěžovatelka proto navrhl, aby bylo zrušeno příslušné ustanovení občanského zákoníku, které změně pohlaví na neutrální variantu brání.
7. Ostatní účastníci řízení se k výzvě Ústavního soudu odkázali na odůvodnění svých rozhodnutí.

III. Náležitosti ústavní stížnosti

8. Ústavní soud nejprve posoudil splnění podmínek řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas, oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, ve kterém byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu se zákonem o Ústavním soudu. Ve vztahu k přípustnosti ústavní stížnosti Ústavní soud konstatuje, že stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva. Ústavní stížnost je tedy přípustná.

IV. Posouzení věci Ústavním soudem

9. Ústavní soud je soudním orgánem, který stojí mimo soustavu soudů. Jeho úkolem je proto ochrana ústavnosti, nikoliv běžné zákonnosti. Není povolán k přezkumu správnosti aplikace podústavního práva a do rozhodovací činnosti obecných soudů může zasáhnout jen tehdy,

shledá-li současně porušení základních práv nebo svobod. Materiálně lze vyjádřit pravomoc Ústavního soudu též tak, že je oprávněn napravovat toliko excesy obecných soudů.

10. Právo na ochranu a respektování soukromého a rodinného života je nutno chápat jako jednu ze základních hodnot moderních společností uznávajících lidská práva. Ústavní soud již ve svých dřívějších rozhodnutích opakovaně přiznává tomuto základnímu právu zvláštní ochranu a jeho omezení je nutno odůvodnit vážnými a naléhavými důvody.
11. Evropský soud pro lidská práva používá ve své rozhodovací činnosti test proporcionality, podle kterého mají národní soudy přezkoumávat zásah do práva obsaženého ve článku 8 Úmluvy. Jednotlivé kroky jsou přezkum, zda 1) došlo k zásahu do práva, 2) je omezení v souladu se zákonem, 3) je sledován legitimní cíl a 4) je-li tohle omezení nezbytné v demokratické společnosti. Tento test převzal do své praxe též Ústavní soud a je na místě jeho optikou přezkoumat případ stěžovatelky.
12. Ústavní soud nejprve konstatuje, že v řízení bylo nesporné, že došlo k zásahu do práva na respektování soukromého života stěžovatelky, protože jeho součástí je též právo na sebeurčení, sebeidentifikaci a na identitu. Je též nesporné, že k omezení došlo v souladu se zákonem, konkrétně § 14 a násl. zákona č. 523/2005 Sb., občanský zákoník, který jednoznačně vymezuje pouze dvě možná pohlaví.
13. Pokud jde o sledovaný legitimní cíl, Ústavní soud dospěl k závěru, že zásah do práva stěžovatelky je odůvodněn zájmem na ochraně veřejného pořádku a morálky ve státě Agnosie. Povolením možnosti změny pohlaví na nebinární pohlaví by se otevřela cesta pro další možné excesy proti právnímu řádu Agnosie. Ústavní soud konstatuje, že též z vědeckého hlediska jsou u člověka dlouhodobě rozeznávána toliko dvě pohlaví. Pokud by právní řád připustil neutrální pohlaví, vyvstaly by tak další těžké etické otázky ohledně sebeidentifikace. Zůstává otázkou filosofickou spíše než právní, jaká je hranice sebeidentifikace, která by měla být státem respektována a reflektována. Změna právní úpravy by se přičila historické tradici státu Agnosie, po dobu jejíž existence jsou rozlišována jen dvě biologická pohlaví.
14. Nezbytnost takového zásahu v demokratické společnosti se zkoumá z hlediska jeho vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti. Neumožnění zápisu nebinární pohlaví je vhodným způsobem ochrany veřejného pořádku a morálky. Jak Ústavní soud shora konstatoval, umožněním zapsání jiného pohlaví by se otevřela brána pro posuzování žádostí, jejichž množství a varianty nelze ani dohlédnout. Právě trvání na historické tradici a souladu s vědeckým poznáním je vhodným způsobem, jak veřejný pořádek v zemi chránit. Pokud jde o potřebnost takového zásahu, Ústavní soud neshledal, že by existoval mírnější zásah, jímž by bylo možné téhož legitimního cíle dosáhnout. Ostatně ani sama stěžovatelka žádný takový mírnější prostředek ve své stížnosti nenavrhuje. Stěžovatelce byla ponechána svobodná volba pohlaví, kterou právní řád Agnosie uznává a respektuje. Agnosie je v tomto směru zemí pokrokovou, která klade na žadatele o změnu pohlaví jen minimální požadavky a respektuje jejich volbu mezi dvěma existujícími možnostmi. Ústavní soud má konečně za to, že zásah do práva na ochranu soukromí byl také přiměřený. Jakkoliv Ústavní soud rozumí, že situace je pro stěžovatelku nekomfortní a ani volba

mezi dvěma pohlavími plně neuspokojí její touhu po sebeidentifikaci jako osoby nebinární, nelze odhlédnout od skutečnosti, že pro ni uvedení pohlaví v dokladech nemá žádné významné důsledky. Jde tedy ve své podstatě pouze o touhu po uznání jejích pocitů, aniž by pro stěžovatelku z nemožnosti změny pohlaví na neutrální variantu plynuly zásadní právní překážky.

15. Ústavní soud na základě výše uvedených skutečností shledal, že ústavní stížnost není důvodná.

V. Závěr

16. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud shledal ústavní stížnost stěžovatelky nedůvodnou, a proto ji podle zákona o Ústavním soudu zamítl. Ústavní soud ústní jednání ve věci nenařizoval, neboť měl za to, že od něho nelze očekávat další objasnění věci.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Malé Agnosii dne 17. ledna 2024

JUDr. Alfréd Malý,
předseda senátu

Příloha č. 5 Mapa států

